

Pandemisch

COVID-19 gedichten

Adrie Krijgsman

PANDEMISCH

Adrie Krijgsman

Pandemisch

COVID-19 gedichten

© 2020 Adrie Krijgsman

Omslagfoto: SARS CoV2, Wikipedia, credits NIAID-RML

Uitgegeven bij Brave New Books

ISBN 9789464182866

NUR 306

www.adriekrijgsman.nl

Het is als met de tering: de ziekte is in het begin gemakkelijk te genezen en moeilijk te constateren, maar wanneer men haar niet meteen in de beginfase onderkent en geconstateerd heeft, gemakkelijk te constateren en moeilijk te genezen.

Machiavelli, Il Principe III

onbedoeld botsen : historische teksten
tegen de schil van de huidige tijd (thuis)

en zijn in lichamelijk drama verweven
worden ingezet waar neurotisch de biotijd raast
waar de ellenboog knelt
de adem ...

een boekhoudkundig deskundige week
telt zeven dagen voor mij uit (met een verveelde klerkenbek)

in andere talen doen *uke & semana* hetzelfde
willen niet onderdoen - kijk! nog meerdere te gaan

thuis door een volgzaam geweten in zelfisolatie -
afdoende bewust om een tegendraads leven te leiden
aan zonnige zelfkant : wacht maar / straks Eurydice
wanneer je uit de Hades bent teruggekeerd
en Orpheus op de oever van de Styx voor je zal zingen

altijd omhelzingen trouw geweest
groeten we nu (terloops) op onschuldige afstand -
twee armlengtes is het advies

onvergeeflijk / superstom kijk ik om
naar vrolijke vrijages / omhelzingen op een terras
onbevangen - er nog geen dreiging was

geen weerkeer uit het dodenrijk

ii

ik timmer snel een *lockdown*-bed van oud verpakkingshout
waarin we slapen & ontwaken - als herboren

ver van alle zwerfvuil gaan we vrolijk los
op het hergebruikt hout (made in Sweden)

we hebben een droomreis in huis geboekt
onder deskundige leiding (op afstand)

naar een leven vol verwachting - wat moeten we daar?

hier

daar bij het meer - je koele borsten

hier

met methodologische precisie leerde ik strelen
kneden / diploma *cum laude*

bij wijze van spreken met Socrates in mijn kontzak

tot goede gesprekken bereid

altijd

liefst bij een stevig rood wijntje

de zonnebaan volgend

bedwongen geluid van toen klinkt atavistisch uit een raam

alles draagt in deze stilte ver

tot aan de randen van *the last resort*

vechten we - komen we klaar

iii

ocharme waar zit je verstand?
zozeer sloopte
de tand des tijds onze toekomstmuziek dat wij ...

onder het masker van afweer gebruik gingen maken
van oude (archaische) taal

trokken legpuzzels weg uit grootvaders laatje
begonnen te breien met grootmoeders wol
en leve de lol! we begonnen te zingen
valsheid buiten de geschriften / knijpkelen
plosieven & velaren in de mic geplopt!

daar trof ik je : bijltjesdag voor gedachten
op pad
vurig
als door een Spaanse schilder tot leven gewekt
Goya, Velasquez - predominant in mijn Prado
's morgens vroeg / de geur van wentelteefjes / koffie
omhuld nog met weezoete geuren uit bed

de esdoorn voor mijn raam loopt uit
het is lente
*Silent Spring*¹

¹ Verw. Rachel Carson, *Silent Spring* (1962), over milieuproblematiek.

iv

ontsnapt uit zijn knaaghok :
de species hamster

instinctmatig / goddelijk gezegend
mopperkont met kennis & kunde
beter wetend ... dan de wetenschap

als weduwnaar van de verdwenen soorten
draaf ik de tijd uit
& trek met deze fiere frontsoldaten op
ben fulltime viroloog
bedreven beursdeskundig ook - met oog voor sanitatie -
bij tijd en wijle (best wel trots) beschrijvend epidemioloog

ik weet ook donders goed
cultuur & subcultuur te redden : de horeca
de luchtvaart / dichters / musici / acteurs

& allen die het anderen verwijten
& anderen die allen (*divide et impera!*) verwijten
in hun woedefase

maar laat ik eerst toiletpapier gaan halen
want om mijn reet nou met de mensheid af te vegen
is (paradigmatisch) onacceptabel

een flinke voorraad pleepapier -
zo zoetjesaan begint het te dagen :
die pseudo deskundigheidsdiarree
van hamsters met een slappe sluitspier ...

zijn er nog vragen?

houd het hoofd koel / de maag gevuld / het hart warm
blaast het viraal op straat

is er bij het menselijk programmeren
een fout in de basisbroncodes gemaakt?
is het systeem door een hacker gehackt?
heeft de beveiligingssoftware gefaald?
zijn de veiligheidsdiensten al naarstig op zoek naar de dader?
vragen vragen (eerst mijn laptop aan de lader)

wanneer het toen penibel werd ging men ter kerke
savoureeerde het Woord & zong psalmen
nu laat men liederen door de straten galmen als dank
& om het onheil te bezweren

de mensheid zal er niet zoveel van leren
(het geldgerichte ik heeft geen karakter)
de keizer kijkt al uit naar nieuwe kleren
& in de winkels is het ikke ikke en de rest kan stikken

& wat de regering doet is toch nooit goed
eerst zaaide ze paniek
(terwijl wij zó hard riepen dat het gewoon een griepje was)
en later was de aanpak onvoldoende of niet adequaat

begrijpelijk - paniek is een verlammeende emotie -
maar toch

in alle commotie moet ik straks over straat
om wat eten te halen

of ben ik - oud en kwetsbaar - al te laat?

lopend over onzichtbare scherven
te weinig voor pijn (het virus moet zich eerst nog kopiëren)
maar wel al te veel om veilig te zijn

schaamteloos & verraderlijk als de giflegers
van Bashar al-Assad slaan ze toe
dringen ze binnen - toe maar!

bedrieglijk : een kruiperig oog / de droge hoest
bij knoestige bomen / koorts bij tengere stengels
een deugniet in opschietend voorjaarsriet

lentelied & verderf - stille erven / dode pleinen
verdriet

blaming & shaming : opgehitst tijdens wintersport
bizarre zomermode & het carnaval der burgers¹

na vermagering (dik in de shit nu)
klitten verscholen stoertoeters onverantwoord bijeen
lichtzoekend : LICHT
dat na het baarmoederduister nooit werd gevonden
opgedonderd! de pubernacht in sikkelmaantjes!

bij dageraad ontwaakt het bestuur
beantwoordt vragen : voorbereid?
we steunen de helden / thuis een beertje voor het raam
best lekker bezig!

op ruime afstand / was je handen
goed met (gehamsterde) onschuldzeep

¹ Verw. naar Menno ter Braak, Het carnaval der burgers (1930)

hulpdienstentoeeters en -bellen werpen
tweetonig turbulentie in de lucht

op de vlucht voor virulentie
knippen wij roodwitte linten
bemeten de ruimte / beplakken de vloer
'eenieder in zijn afgepaste hokje svp!'

de wraak van de engel der wrake is garend

bigottisch op het zondoorstoofd balkon

wat met een maaltijd in Wuhan begon
is nu wereldwijd volksvoer (vergelijk -
bij gebrek aan appels en peren -
aardappel rijst & mais met corona)

thuis hebben wij pakken suiker (geraffineerd)
op abnormaliteit gecontroleerd
ook appels zijn nog veilig te behappen
de pindakaas is zonder zorgen uit te smeren
& nu zijn wij doende de peren te verifiëren
dus, vermits aan alle richtlijnen voldaan
kunt u gerust naar de winkel gaan

wijzelf hebben de bonnetjes bewaard
zodat wij bij besmetting kunnen ruilen

viii

wandel zolang we nog mogen
in sluitende bogen bewogen
en fit over straat (maar houd afstand!)

geen angst
een omgekeerde Barnett Newman
in blauw geel en rood vanaf de schaduwkant gezien
staat hier (in een abstractievijandige omgeving)
nog ongehavend door vele vrienden bewoond

op de dwarsliggers van het plankier naar de vijver
voel ik me (atavistisch) bij kindbeelden thuis
en val opnieuw vooruit in de volwassenheid

daarachter - bezoekloos in hun stenen doos -
de kwetsbare bejaarden

een rollerskatend meisje
valt plat voorover op het tegelpad
blijft ook bij aanspraak door haar toegesnelde vrienden
liggen
tot ...
zij dizzy
hoopstekend opstaat

ver van wat ongrijpbaar is

zonovergoten microbiotische morgen, met dezelfde geschilderde
hoofden die spreken, al weken
in onuitspreekbare cijfers

de klimmende grafieken, de tomeloze val van diagrammen, van
de geworvenen, van de verdorvenen
in onuitspreekbare cijfers

de zorg om medische tekorten, om wat verloren wordt en is, om
wat nooit aankwam of verdwenen is
in onuitspreekbare cijfers

de gram en de gal, zij die gaan en beklijven, de zuchtende zorg
nu de morgen weer aanvangt
in onuitspreekbare cijfers

de koningsparen bij bejaarden, ontmaskerde presidenten, land-
genoot en vreemdeling, allen die in droom en daad deskundig
zijn
in onuitspreekbare cijfers

met blauwe schorten, maskers, brillen, schuiven zij door lange
gangen, of zitten thuis in quarantaine, onherkenbaar, en roepen
in onuitspreekbare cijfers

om medische maskers, beademingsapparatuur, om veiliger con-
dities teneinde ook morgen ...
in onuitspreekbare cijfers

besmet op het werk, op vakantie en biddend onder gods be-
scherming in een overvolle kerk
in onuitspreekbare cijfers

in de oorlog tegen het virus de dode dokters, gesneuvelde verplegers, het ambulancepersoneel op de tenen
in onuitspreekbare cijfers

de onuitspreekbare liefde, het onuitspreekbare leed, de onzin, de waanzin, de hoop
in onuitspreekbare cijfers

de domheid

x

hier in dit vlakke land
deze ruimschoots betegelde delta
dit liggende lichaam

na hamstertijd verdikt
& opgekrikt in zomerschoot - om tomeloos te (her)leven

ik durf het niet in de ogen te kijken
zo bergachtig is het verlangen :
een wildernis wild
een briesend paard dat niet wil sneven¹

uit opwaartse krachten in bad
borrelbrommend (zachtgeel geïnfecteerd eendje)
komt de naam Archimedes

de springvloed lijkt voorbij - in daags verloop
de waterspiegel daalt / we kunnen gaan dweilen
raken langzaam vrij om naar graven te gaan

laat in de middag
auto's keren terug uit de bossen / hebben weinig geleerd /
niet meer dan weer opnieuw geringeloord parkeren
aan de rand
& een dutje te doen

wegkijkend nu / balsturig op huis aan
gierend door rotondebochten
springend over drempels
lekker vroem-vroem
doen

¹ vgl. Het briesend paard moet eind'lijk sneven, psalm 33:9

dan op de rand van een bad vol tekens

$$F_a = \rho \cdot g \cdot V$$

het stevig op een zuipen zetten!

maar laten we blij zijn

nu het hoogwater voorbij lijkt

xi

twijgjes in tegenlicht
verend op de windmatras (stevig)
disponibel
flexibel

ooit waren ze groot
de goden met hun gramschap (almachtig)

gemetamorfoseerd tot heldhaftige DJ's
werden ze groter & almachtiger & gevierd & aanbeden -

nu laten zij lege zalen in verwarring achter
lege grasrijke weides voor dansende kuddes
verlaten clubs aan de Costa's

op verbod gesteld
zuchtend onder het virusjuk liggen de jurkjes in de kast
de broekjes & shirtjes & hemdje
de opplaktattoos & de club drugs

onbewuste adepten van Deleuze / de keuze voor Derrida
van hun hun avant-gardistische ouders
toffe peren - vast wel!
maar ècht niet om mee te gaan filosoferen (moeilijk gedoe!)

twijgjes in tegenlicht / uitbottende knopjes
van genot in tergende lockdown
de ongedanste dans van de levende onschuld
neigt naar *macabre*

irritante windstilte
ideologische hutspot & zelfoverschatting

het hedendaagse bijgeloof
tot vervelens toe gehanteerd
in rillend roze dageraad der magiërs¹
(uit mijn vergulde jeugd!)

¹ Pauwels & Bergier (1964), fantastisch realistische, esoterische bestseller, met complottheorieën waar de coronacomplotten bij in het niet vallen.

xii

de klinkerweg voor de marktkramenrij
met plakband in vakken verdeeld

achter de noten & zuidvruchtenkraam klinkt muziek (gitaar)
op de rand van een muur aan de kant van de rechtbank

een half pond cashew / dadels & vijgen

geestdriftige dame / oogt verhit / de kleur van kreeft
'geen lekker aanlokkelijk zeefruit?' lacht ze gulzig

is (als zovelen) al jaren op weg
naar de fictie waar ze vandaan komt :
de veilige haven / drooggevallen bij eb

met handen nog om kokkels uit modder te vissen
(ik moet donders goed letten op wat ik zeg!)
onrustig / ontvluchtend /
lucht & beweging bijeen in het ademend lichaam
wonderschoon is de wensdroom : *mujer en fuego!*

omhuld met gepaste traditie - uit Asturias
van toen herinnerd - loop ik langs de gele gevelsteen
terug in mijn geheugen

koop nog een portie *calamares a la romana*

vervolg de ontmoeting (misschien ietsje tè?)
en informeer blijgeestig naar de stand van zaken
de ware natuur (als die het in dit geval is)
haar liefde voor Spaanse façades als steunpunt
of hangplek - *whatever*

ik schrik - het oog van een inktvis! -
zij schrikt terug
haar rug naar gesloten limieten : toegang geweigerd

afstand (fysieke distantie)
we vertragen - gitaarklank versaaft

xiii

wanneer de merel aanvliegt -
vanaf de nog besloze vogelkers -
& de roerdomp zich bespied weet in het riet
en zich verschuilt, haar snavel opgestoken
dreigend : dit is mijn domein - *go away!*

dan wordt onraad geproefd

maar wie verdedigend of overgevend aan ...
verdrijft het gevaar dat verdrijft?

schikgodin kleeft aan verleden weer
de nauwgezet herstelde ledematen vast
(welke doen wat? de vleugels dit - de poten dat)

zoveel onvatbaar / ook voor mijn eigen oog
want waar we in de droom nog aan het tongen waren
(vogelen)
lijk zij nu op de tocht te staan
in wereldwijd kwaadaardig ventileren
(woorden, daden, schoonheid zelfs)

potentieel een *ill wind*

waarop nog tortels drijven -
om driftig te gaan koeren in hun hoerenkot

huiswaarts nu

naar duivelse prothesen voor wat miste
naar waar de sterren draaien zon & maan-
dag-morgen die email (klik om een voorbeeld te zien)

de resolute afscheidsblik van decennia her

(later weer twijfel) - omdat de kleefkracht van verlangen
omdat het beeld hier van jou daar in het kluitjesriet
zo onverdraaglijk is

wees daar voorzichtig / met wat onzichtbaar is
de donkere materie

ach, zou ik nou hier of daar met jou ...
(in zelfisolatie / in deze microsfeer) dan!
buitenkant - binnenkant
alles

tot de daling van de curve
alles perverse illusie

xiv

droomde vannacht
van een winterse wurgslak

het zal de dagsleur geweest zijn
voorafgaand

het re-pe re-pe re-pe-terende
tering naar de nering zetten
in figuurlijke zin - nergens heen!

waarom winters? : wit!

het slijmerige lichaam
strak om het vooruitzicht aangetrokken
de ademtochten van de dood al ...

wist ik dat vlak naast mijn bed
er een zoutvaatje stond

xv

thuis

genesteld in de huiselijke kooi - april 22 (een *catch 22*?)

in de namiddag schuift lang - langzaam
alles op rolletjes meestentijds voorwaarts / tenzij

trillend van verlangen

rivieroeveren komen in beeld
kribben lichtbakens - vliegvloten boven
zijn verstoten uit droge kobaltblauwe lucht

ja ja ik hou ook van jou
natuurlijk - maar nu even niet (de rechterhand afwerend)
niet vanwaar ik nu wekenlang zit

ik zoek uitvlucht : de betweters hier op de digitale agora
duiven bij oudbakken brood
een tjtjtjaf bij een rest pilav met perzik
parkietjes bij de frietjes
& daar bij de roeken gesneden koek

verwarring
bij wijze van spreken al dun door de broek

go away! to ... from whence no bird ever returned
de manen van Saturnus b.v.

ik sla mijn vleugels uit
vouw attributen uit
duik in de diepte
& daarna voldaan naar het HOGER omhoog

een vloot van bootjes (D-day! D-day!)

om na te speuren rood gekleurd - aangemeerd
aan eiwitsteigers nu van menselijke cel (mayday! mayday!)

SARS-CoV-2 als virus met de *spikes* - het kroontje -
de stengel met het kopje koppelt aan receptor
en de kop wordt afgehakt
geen bloed wat er toe doet

een door het lichaam aangestelde beul :
eiwitknipper TMPRSS2 - een menselijk enzym
dat dom / misleid / zelfdestructief de guillotine hanteert

de *spikes* altijd gezellig met z'n drietjes
de stammen om elkaar gedraaid en kopjes uitgestoken

spietst één van de stengels zich *sneaky* in het celmembraan
en koppelt zo het virus aan de cel
een penetratie / met zovelen / het een orgie is

met hoge expressie in het neusslijmvlies
de keel / het bindvlies van het oog
de dunne & de dikke darm

ocharm (het is toch echt meer dan een griep)
wanneer het oprukt naar diep in de longen
waar een coronalegioen het immuunsysteem opjaagt
tot bloedvatlekkage : verdrinkingsdood op het droge

de vergelijkingen met SARS-CoV-1 & NL63 gaan mank
dit is anders - deze orgie / met deze aanstekelijkheid

met deze kleine dood tot monster uitvergroot

de mens als koning over de schepping
wordt gekroond ... door wat wordt weggehoond

allen van één lepeltje eten mag van de patriarch :
eet orthodox het lichaam en het bloed! -
en bid dat u niet meedoet in de *case fatality rate*

ergens houdt men in verzoeking illegaal een pokerfeest
gokt op wat niet weet ... maar wordt alsnog beboet

en ginds gaat men op aandrang van het rossig monster
de straat op tegen lockdown - onderling botsend

nee, god zal de gelovigen niet straffen -
het organisme zelf laat ze diep uit longen blaffen naar de maan

de kudde heeft door haar verfijnde neusgat
de verlossing al gesnoven (geen opium
maar met de tijd mee : cocaïne van het volk)¹

en hoort door de gesmeerde oren nu het ware woord
uit neus en keel verkregen - de duimpjes *up*
of de duimpjes *down* -

dan is daar nog de boreale prietpraat tegen alles
het levenselixer tegen corona
de haarlemmerolie tegen covid-19
(zucht)

de wijze uil van Minerva
begint pas bij de avondschemer haar vlucht²

¹ Karl Marx, Zur Kritik der Hegelschen Rechtsphilosophie, over religie als opium van het volk.

² G. W. F. Hegel - men kan pas echt inzichtelijke kennis van een gebeurtenis krijgen wanneer die geschiedenis is geworden.

xviii

ook na de crisis

rustig onrustig peddelt zij door Damesvoort
stopt folders in een stickerloze brievenbus
zwiert naar de overkant
daarna de straat uit
weer terug

zoals nu (dènk ik!) zoals ik denk :
geen paniek / geen overdreven moeten
geen wroeten in assumpties die er niet toe doen
maar wel van hot naar her

van door Hubble gespotte uitheemse kometen
via de vondst van een lege pindakaaspot
naar een postliberale traditie (nog sterk in transitie)

zullen haar tot boegbeeld van herstel getrainde benen
daarin overbodig zijn?
de folders (huis aan huis) verdwenen?
de pindakaaspot weer halfvol

als het glas met geluk na corona?

xix

wanneer had ik het trieste balken
van Sancho's¹ ezel voor het laatst gehoord?

de dwarse vragen - later in stilte gesmoord
over boodschappen doen in die dagen

je botste maar wat willekeurig rond
schudde handen & rolde over de grond
om tussen kuiten door iets onderuit het schap
te graaien - waarmee een glimlach werd gescoord

nu leg ik deze ezeltaal geschreven naast mij neer -
hij was al uitgewerkt - en ga pragmatisch weer op weg
ga (ontevreden) als een gek tekeer

maar ik blijk nu - na de gedane zaken - als literator overbodig

waar men windmolens weigert
vergapen de dolende ridders met gedeukt imago zich
aan ingebeelde contouren
hoog te paard / de knieën knikkend
de handen verlamd / de moed verdampt
het zwaard met kwade voet in aardkorsten gestampt

op weg door droge stoppelvelden
ver van heldendom - om reddende woorden
in oren van intriganten te storten

¹ Sancho Panza, 'realistische' medereiziger van Don Quichot (roman)

xx

de onderzoekers hebben onderzocht
zo las ik ooit in een gedicht - met toen
geen toegangspoort voor virussen in beeld
geen slijmbekercellen geen trilhaarcellen
geen truc met eiwit om het lijf te penetreren
nee dáarvan was - toen het nog over liefde ging -
geen sprake / het binnendringen? nou ja ...
maar zonder aanval op het immuunsysteem

met frisse tegenzin ga ik vandaag gedwee
van fase één naar fase twee - alarmsysteem neem
ik in dromen mee / over een oude kaart van Mercator
waar ik het sleuteleiwit volg - de ACE2 receptor
samen met de TMPRSS2 protease (enzym)
noodzakelijk voor activatie van SARS-CoV2

nu zij (bewezen anoniem) de hoogste spiegels vertonen
van beide SARS-CoV2 coronavirussleutels
en daarmee een infectieroute zijn - een snelweg
die ik bij 100 max wil barricaderen
dan verder weer naar hoornvlies / keel
en dieper in de longen / in poepdarmen tenslotte
eindigt het betoog / en geloof het of niet

ik ga mijn isolatie nog omarmen

xxi

als vissen in het water

veilig in transparantblauwe jassen
en sinds de eerste golf nog nauwelijks hersteld

op andere plekken zwartgeel - de meesten in spreidstand
de handen gevouwen - voor de signaalrode bussen
de traumapiloten in rood

strak in de kleren het kernkabinet
en burgers - doodgewone burgers
in hun dagelijkse kloffie in de tijd / de stiltetijd
de landelijke stiltetijd / de herdenkingstijd
voor omgekomen helden / een eerbetoon / een minuutje

daarna terug naar de coronastrijd
naar de frontlinie : naar de sprakelozen ... naar de ademlozen

de handen voor de mond geslagen
dochters van veteranen (captain Moore¹)

schoonmakers uit het buitenland soms / tranen
(ook ik was vroeg mijn moeder kwijt)

de tijd - een minuutje voor de doden

de roosters worden aangepast
tijdelijke goden - nieuwe goden - ingewijd
toegewijd / omdat het ook doorgaat!

¹ Tom Moore, 100-jarige Britse veteraan, liep £ 36 miljoen bijeen voor de NHS.

xxii

de differentiatie van het straattoneel
waar ieder zich belastte met het eigen (mededogende) zelf ...

het was nog niet te bevatten en in gedachten
waren wij dionysisch aaneengegroeid -
was nabijheid solide geborgd

tot onverwacht (wat? nu al!) : de lentewende met
voorgevoelens van uitbottend groen & frisse lamsogen
mijn vrijheidsvisioen attaqueerden
met propathie
& de vochtige lente droog werd & op afstand geplaatst

de motor van een Mercedes
pal voor de deur dieselt stilte uit zielloze zondagsrust weg

kluizenaar / nieuw in het monastieke leven

het onbehagen bij het verschijnen
met lustverlangen naar de stem van Nina Hagen -
bij het begin tussen de lakens - tot na het ontbijt

de UMCG-ambulance vertrekt
met enkel zwaailicht - worpen van *cool blue*
een buurman aan boord
met nog onbekend letsel of leed

tussen de donkere bermten weg
onder de bomen langs de weg - weg!
de stembuiging bij het verdwijnen / weg

wie wat bewaart zegt het spreekwoord / die heeft wat

dus om te hebben bewaar ik zorgvuldig de afstand
& meet : mijn geweten

het ene bewaarde product is nog altijd genietbaar
tot lang na de houdbaarheidsdatum
het ander begint al te stinken / diezelfde datumdag nog

het jakobijnse zelfbewustzijn lijkt in retraite te gaan
als bij de rotonde heel kort de sirene tweetonig krijst -
een dolkstoot van geluid - driekwart rond

een zwavelgeel gordijntje (RAL 1016) trekt de dag dicht
zo vroeg al vervlogen het rossige biggetjeslicht

xxiii

een dagje uit met Hemelvaart
de heilige bevrijding - *Libertus Sanctus* -

reken maar dat velen met gestokte stem
door de bocht gaan & er lekker inhangen daar
achterop zo'n pickup truck / in een kist getreiterd -

met gevaar voor eigen leven na de dood
en beducht voor de vliegen

o ja / met wat geluk *last minute* weggegrist
van voor de poorten / door de kruier / de lepe
verlepte / bibberende Beëlzebub : het is vol in de hel!
rot op! of ... nou ja ... met wat geluk
is er een plekje (kijkt op een kattenbel) op de wachtlijst

windkille landstreek strijkt / bleek vergrijsd
de hand over het hart
over staturen / partituren / scenario's voor een feestdag
en allemaal op rij - lachen man!

de ijsheiligen zijn gelukkig voorbij
de zon brandt genadeloos fris lenteloof dor

zullen we dan maar?

xxiv

om universele wonderen te vatten in wangedrag
kregen we korte metten van de presidentiële gek -

de knie van de redneck op de blackneck¹ neergedaald -
om hier het kosmische leven te zien / het goed is

huil kleine baby : omdat het addergebroed is!
zeg maar niets tijdens lockdown want nergens gehoord
een reductionistische argumentatie / geen oren
maar overschot aan onbenul & deconcentratie
van bevoegdheid naar nepotistische specialisten

niets dan in coronanachten zomerzweet verbijten
bij oude watertoren - dorst Marietje dorst
die talloze kinderen torst : la-la-la en verbeteren

twee eenzame cowboys klauteren vanaf hun dode paard
en huilen in de val-
kuilen van gelouterde demonstranten
die in de kranten van vandaag weer morgen de vis
hun hart Kaukasisch luchten / zuchten uit onmacht

& anderen kwaadaardig denkend aan de dag des heren
lijkt het / aan de heren met hun knarsend witverbeten haatgebit
briesend naar de lange hoopvolle wijzigingswetloop

die overal onachtzaam gaande is
naar ver en weg - in maskerdrukke en afstandsgewoel -
uit onbehagen en schuldgevoel wij allen
gestruikeld & plat op de smoel nu van toen

¹ Na de brute dood van George Floyd (25-05-2020) ontstond het wereldwijde protest Black Lives Matter.

besneeuwde vlakten over
eindeloos in de koets - achter een vierspan paarden aan
dravend op muziek van Ennio Morricone

mannen zonder genade
vastberaden wetend wat ze willen / verder
langs de zilverberken / op de vlucht / het bestaan
(hebben ze zelf) al tè veel leed aangedaan :
vecht fel terug!

na mijn rentree van het balkon (even roken)

trokken donderwolken weg / werd het donker
weerkaatste maanlicht op nevels

het virus lijkt onder controle
het aantal nieuwe gevallen daalt / maar toch ...

nog steeds die blaffer in de hand bij aankomst
in een schimmige herberg met haardvuur

buiten sneeuw / nee / het gevaar is nog steeds
niet geweken & wij? we overnachten hier
tijdelijk veilig voor snijdende sneeuwstorm / buiten

hulpen de wolven : hijgerig ongeduld

xxvi

Marc groet 's morgens de dingen¹
ikzelf als anti-matineuzicus wat later

's middags de coronalopers op mijn pad
topfittede veertigers tijdens een thuiswerkpauze
ouderen met een rollator - strompelend -
fietsers langs frisgroene maispuntjes
koeienvlaaien op het pad

en renners - rennen de rage voort -
dorstend soms / de adem gesmoord

geritsel van vogels

de geur van pasgemaaid gras / een jonge moeder
die de laatste kilo's van de geboortebuik wegrent
een kikkervijver
fields of gold

zwaluwen kwetteren
I'm getting old

¹ Marc groet 's morgens de Dingen, gedicht van Paul van Ostaijen

xxvii

op dwangvakantie in mijn woning deed ik landen aan :
Vloeria / Rechtsondrië / Muurland

ik had maanden de tijd
voegde Euforia en Hypochondrië toe
had niets in mijn agenda staan dan

gedachten aan het welzijn van exoten in een kooi gesloten
of op de markt verhandeld en vermalen
tot afrodisiacum / tot wondermedicijn

gedachten verdwenen - en keerden naar :

niet wij - maar de natuurlijke complexie
heeft corona groot & klein gekregen / nee
niet dat het helpt

de grootte van het kleine is geenszins evenredig met het mijne
de minisculiteit geen grond voor grote reis

de bergen in / waar (tegenwoordig digitale)
geconfabuleerde goden wonen

aanbeden door niet-wetenden
die wetenschap willen onttronen

de knuffeldood is onbekend in hun bestaan

zo zullen straks bij de triage / zwakken en bejaarden
rechtstreeks naar het hiernamaals gaan

xxviii

de smoel niet gestoffeerd
opzettelijk een *Ding an sich* - onwetend in het leven
en onbereikbaar voor sthenisch verstand

verhouding bijster tussen letter
en ambigue geest van de besmettingsleer
dwaalt het *Ding* tussen dromen en daad heen & weer -
een rondgeblazen luchtstroom / in de treincoupé

een oprisping met mondkap op de kin
want ... (stel dat ik eraan begin : waar is het eind?)
vol existentialismeromantiek van persoonlijke vrijheid

pas als de conducteur in beeld verschijnt
schuift gluisperig de januskop / de droplul / hypocriet
het mondkapje omhoog / tijd voor een selfie - kijk mij nou!

ben ik niet moedig / ben ik niet stoer?

sociaal gestoord of geestelijk goor
gons ik voort : stomme coronawaanzinkikker / modderkruipsel
kwaakblaas van de negatieve narratieve soort

voor wie er op het spoor (met zijn gedrag) niet spoort
of wie het voorhoofds kruis als paspoort
tot grensoverschrijding heeft voorgelegd

pleit ik voor eeuwige ontzegging / van het meerijdsrecht

xxix

een excellent verleden te dromen
herbeleeft met Klaus Kinski - de vader van -

waar alles op den duur
(bergen & cataracten & toornige geesten getrotseerd)
in eeuwig water valt
na zoveel schoonheid zweet & stank
met niet meer dan een plonsje in het water valt

de regen in herinnering / erotisch hete vochtigheid
ik kan het allemaal verklaren met absurdistische verhalen
in talen die ik sprak noch spreek
daarom het filmbeeld op teevee bij schemerlicht herhaald :
waar nu de brand woedt
doden vallen / waar ...

dagen aan de modderige oever / wachtend
tot na de zware regentijd-regens
er op een dag weer een kano zou varen
zoveel jaren voor coronatijd / met andere gevaren gevoed
en angsten uit verveling in lange avonden weggedronken

die droom : een altijd onhaalbare werkelijkheid
tenslotte / als hij prachtig volbracht is / in herinnering
met aria's van Enrico Caruso in verre vervreemding

vervlieg niet
& doe vooral geen moeite vrolijk te worden

xxx

zij

de middeleeuws gezeten ridders van de gulden
aangespoord tot het historische normaal
van voor de sporenslag - tot eer en glorie van het eigene
betogen (met een protestbord) voor onze manieren
voor 'zo zijn onze manieren'

vaak lieden met een leenroerig belang

nog voor het einde van de dag
willen zij à la minute hun knuffeltjes terug
de blootgelegde lengte van het meetlint
opgerold in zijn omhulsel (vlug)
omdat het meten voor de ridders geenszins weten is

zij neuriën voorzichtig het lied van de engel des doods

de hooggeheven (middel-)vingerstijfte wijst naar *Fuck*
de reutelende longvis voorhistorisch op het adembed

wij willen het vet van ongeremd verderf
wij willen de liederlijke lust op zuidelijke zuipkust hier
en speelveldgroen voor de miljoenendans
wij willen weer sjansen op de Élysées

wij
dikke

Rammstein dampend / stampend op de reutelborst desnoods
rammend / roekeloos ronkend schemerdonker verdomme!
en al wie met ons mee wil gaan
die moet onze manieren verstaan / versta je?!

xxxix

met moeite de midzomernacht verlaten & amper nog uit bed
ga ik op stoïcijnse loop door het nog natte uur de natuur in

blekend onder ochtendnevels - die ik woordloos begrijp
die ik streeploos doorboor - mijn ogen op renaissancistisch
(bleke) wandelaars gericht en perspectief in nieuwe compositie

als Bentheimer landschappen grazen zij nuftig op rondreis
door oudhollands landschap / krulspelden in de winde
trekken witte kelken open : dit bedauwde morgenuur
vol plicht & relatieverzaking / dweilmuziek / koffie

beetje oudhollands archaisch!

zou je denken?

welke brandstof had jij voor je mobiliteit in gedachten?

postmoderne hoogveenturf?

ik praat hier met de oudste Assenaren¹ / rustig / roestig
stijf en mager van (metaal) postuur / verstoken van durf
om levenslustig het pad naar de toekomst te gaan
bang om zich bejaard nog met het onbekende te besmetten

waar in de genen nog de prehistorische tering & de pest

tot na de duffe middagdip wolken vliegende mieren
mijn blagengedachten huiswaarts jagen - ik lopen leer
& misstappen maak / egoïstisch / hedendaags
op toffe schoenen met *air cooled memory foam*

¹ Metalen 'beleefpunt' (van Olav Reijers en Fouad Tan) net buiten Assen, dat vier jagers uit de steentijd verbeeldt.

xxxii

de opgeschoonde middaglucht
de hemelsblauwe mantel die zweterig warm is
& zelfs de schalkse ogen-treiterij (retorische blik : wie ben jij?)
werpen geen licht op verzwegen genese

het eten van fruit / met name de appel
in kersentijd kwam aardig in de buurt & altijd al
bracht een doorvertelde verwarring hoofden op hol

parmantig mythisch wezen
dat Adam bij de wissel van de wacht verliet
dat nu als natte-droom-bezorgster
bij sociale distantie (met knipoog) die actie herhaalt

met na de eerste besmetting verdwenen immuniteit
weer hoogst ontvankelijk nu :

een beautygeile paladijn richt schuins het oog naar boven
waar de weerhaan op het windkruis zich zuidwaarts keert
januskop
draaikont

& ziet haar : de Mesopotamische Lilith
(die zich verzette tegen de eerste wet)
solo door de diepte van het stadsgedruis naar huis gaan
(de torenhaan uit oog verloren)

terug naar de mythologieën : de bronnen van haar bestaan

xxxiii

veruit de vreemdste organische machines had men gezien
in de bediening / waarvan de besturing onvoorspelbaar was

instructies in uitheemse letter- en pictogramtaal
boden geen soelaas / gaven geen pas / werden verwijderd

dalende infectiecurves dacht men nog / totdat een rat
in een vergeten hoek van het geweten / tot het geritsel

crispy tussen oude boeken
en plasticverpakking van gehamsterd pleepapier
tot hier en niet verder verdomme! (een houw achter de kop)

ik stond geliefkoosd op
& liep naar waar ik uiteindelijk uitkwam :
in de berm van een fietspad / bij Schipborg in de buurt

xxxiv

rustig blijven onder rivalen zonder verhaal
rustig blijven bij stokkende taal van kompanen

nu het zo warm is / met kalmtecodes
met alarmen & veel drinken

veel bloot wordt de zee ingedragen
veel hinkelgedachten op twee / benen daarheen
in gedichten - alles op dwaalspoor

ik richt de blik naar de hogere levels
de windveren hoog in het wazige blauw / nee
ik hou niet van jou / geen melodramatische woorden

ver hiervandaan - in het ijle bestaan
waar tollende materie uitdijt & krimpt & is ontstaan

over een steen in babykleertjes¹
botsen de goden

beleid verdwijnt in een Titanenstrijd

¹ Gr. myth. op deze wijze redde Rhea het leven van Zeus (Titanenstrijd).

xxxv

zojuist gekneet deeg (gistend)
de rijzende cijfers versus de pogingen tot een ontroening -
met begrenzing van de vrijheid
om vrijheid coronabestendig te maken

we raken de piraten maar niet kwijt
de menselijke vrije radicalen
althans : de vrije lustverslaafden
hormoongedreven dopaminedrifters - van hot naar her
met zonverbrande huid / met koperfluit / met snarentrom

met rondom de leegtevullende herrie - teringherrie!

we gaan ervoor! de kater komt later

ambachtelijke brouwers buigen zich
over een toprecept voor zaligmakend bier
veel drank bij een gebrek aan water

de kater komt later

xxxvi

tegen een protsend panorama op de achtergrond
in hier en nu op rood fluwelen kussen
dunne woorden glanzend geborduurd :
ik doe niet meer mee!¹

het bloed van kindervingers dacht men
wonderdaden aangedragen door vrekkige
ongodsdienstige domineeszonen en -dochters
tegen geel betegelde muren in krochten verwekt
en later de wilde wereld ingestuurd
om zakkenvol zuring te garen

voor volle Hollandse zuringpap met krenten en rozijnen
zoals alleen de oma's konden maken toen hier nog niet
de Pizza's di Mama werden opgediend als bezorgzame hap
voor isolationisten

o schreeuw de kelen hol tegen dit
spitroast verhitte wandaden gaar in late avondval
als met een koele regenbui de dag wordt afgeblust
de bezonnenheid weerkeert

en in het donker denkers (de anderhalvemeter hanterend)
komen drinken op de veranda

gerijpte wijsheid

¹ Actie van 'bekende Nederlanders' tegen de virusmaatregelen.

xxxvii

voorzichtig hoopgevend weerkaatst vollemaansgezicht licht
in een coronaduister tijdgewricht / tijdens
een bijeenzijn met de bucolische pers -
gemoedelijk & afgewogen

cultuurbepaald als het mannetje van maria en kraters
zoals het in ons kinderleven was

geen dikte van het wolkendek verduistert
de licht meewarige blik / of dooft het hemelgefluister

zes manen zijn op sukkeldraf voorbijgegaan
met voortschrijdend inzicht
terug naar af

schreden wij - met *trial and error* - over het coronapad
flanerend flamboyant langzaam snel strompelend
steunend dichtbij veraf gezond gewond

in de hoop weer snel massaal te kunnen dansen
lichaamstalig huilen naar de maan

want levensdronken willen wij sjansen

xxxviii

daar zit hij dan / met zonnebril en pet
geschilderd in de late (lage) najaarszon

laat mij lukraak raden naar zijn denkmodaliteit -
en hoe die nu zijn oude beeldvorming begrenst

raden naar de transcendente nevels
die achter de verstijfde / verzaligde glimlach
door zonlicht worden beschenen
of lijken te worden (wat weten wij van waar-
of werkelijkheid in dat verborgen beleven)

wordt er daarbinnen nog gesurveilleerd
gerechercheerd als in een ver beroepsmatig verleden?
en wordt er nog gezocht naar wat al werd verleerd?

ruim een kwartier en drie begroetingen later
dan plotseling in de verstilde waterspiegel
die bovenkomende bel :

die heldere bel van een aha-erlebnis
'ah ben jij het? ik zie het nu pas'
kinderlijk verrast

maar niettemin beginselvast in coronadistantie
met weigering van uitgestoken hand

en verder weg het schamel teken aan de wand :
de entropie van het humaan bestaan

xxxix

het ingesleten tekort

door vergiftiging ziekte verwonding -
een virus dat het brein heeft aangetast

een kast vol oude ongewassen kleren is de wereld
met brandgaatjes slijtplekken rafels

opgelapt gestopt
opnieuw gezoomd gewassen en gestreken
tot we met ons afgedragen kloffie in de spiegel keken:

een achtergrond van couponnetjes breiwol garenklos
scharen en diverse naalden / brei- stop- naai-

bij iedereen zit wel een steekje los

elke lap grond is gehavend / elk land
gaat in oude vodden gekleed

omdat het zó lang is geleden
dat de wereld werd geweven

gevoerd gestikt gewatteerd ...

xl

extra large

de aanwas van recent geïnfecteerden

bij zuidelijke wind gedragen op een monstergolf

‘men wenschte vruchteloos een haven in te slaen
eer 't staetschip deerlik strandde’¹

drenkelingen op de vloedlijn van voorbijheid
liggen als kadavers klaar voor een feestmaal
zalig verklaard door het schaaldierengilde
met sterren beloond door de microbenbond

bezorgde gezichten (nu wel met mondkapjes bedekt)

naïef

zonder verantwoord leefperspectief op de toekomst
gaven wij behaalde winst uit handen
liepen lust- en feestverslaafd op het onzichtbaar onheil af :
ik zie niks!

over de bekende weg
over de uitgestippelde weg
over de kerende dikke-pech-weg

en droomden van een moeiteloos bestaan

een instantwonder
een toverbanaan²

¹ Joannes Antonides van der Goes, "Bellone aen Bant", Amsterdam, 1667

² Willy Vandersteen, Suske en Wiske, De bananenzangers, 2018

Verantwoording

Al direct bij het begin van de covid-19-epidemie, die ons land in het eerste kwartaal van 2020 bereikte, verschenen er op sociale media de eerste ‘coronagedichten’, meestal troostgedichten. Nu ben ik geen liefhebber van emotiegedichten, althans niet waar die emotie er ostentatief bovenop is gelegd. Ik besloot in eerste instantie om me er niet aan te wagen. Maar ja, de wereld - en ook ikzelf - werden dagelijks met corona geconfronteerd en dan daalt het in, wordt het geïnternaliseerd, wordt het deel van het leven (wie met pek omgaat, wordt ermee besmet) en daarmee ook deel van het schrijven.

Laten we het maar houden op mijn voortschrijdend inzicht vanwaaruit de veertig in deze bundel opgenomen gedichten zijn ontstaan; niet troostrijk, niet larmoyant, eerder belerend en soms zelfs bozig. Veel te weinig, dat laatste, want de onbenullen die ons de tweede golf insleepten zou ik ... Nou ja, goede gedichten zijn in mijn optiek niet bij ‘zware’ emoties gebaat, en om dan consequent te blijven, ook niet bij scheldkanonnades. Die liet ik dus voornamelijk achterwege.

Adrie Krijgsman

Al direct bij aanvang van de corona-epidemie, die Nederland in het eerste kwartaal van 2020 bereikte, verschenen op sociale media al direct de eerste 'coronagedichten', meest in de vorm van troostgedichten.

Adrie Krijgsman is zelf geen liefhebber van deze emotiegedichten, althans niet waar die emotie er ostentatief bovenop is gelegd. Hij besloot in eerste instantie geen coronagedichten te gaan schrijven.

Maar de wereld en ook hijzelf werden dagelijks met corona geconfronteerd en dan daalt het in, wordt het geïnternaliseerd, wordt het deel van het leven (wie met pek omgaat, wordt ermee besmet) en daarmee ook deel van het schrijven.